ІНКЛЮЗИВНА ЧИ ГЕНДЕРНО-НЕЙТРАЛЬНА МОВА НА ПРИКЛАДАХ ВИСЛОВЛЮВАНЬ НІМЕЦЬКИХ ПОЛІТИКІВ

ЄРМОЛЕНКО СВІТЛАНА ВАСИЛІВНА,

СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ КАФЕДРИ ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ШАМРАЙ НАДІЯ СЕРГІЇВНА,

СТУДЕНТКА ГРУПИ ПР-91

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

М. СУМИ, УКРАЇНА

- Інклюзивна чи гендерно-нейтральна мова зараз стає надзвичайно актуальною, бо люди з усіх сфер життя почали звертати увагу на те, що в їх мовах присутні три роди і все більше уваги приділяють її розгляду. Нині гендерно нейтральна мова є також питанням політичної коректності.
- Відтак, тема нашого дослідження «Інклюзивна чи гендерно-нейтральна мова на прикладах висловлювань німецьких політиків» присвячена вивченню інклюзивної чи гендерно-нейтральної лексики на матеріалі німецькомовного політичного дискурсу.
- Все частіше в лінгвістичних роботах ті чи інші мовні явища розглядаються у зв’язку з гендерним чинником. Гендерні дослідження мови займають особливе місце та підвищений інтерес дослідників, що зумовлює актуальність цієї роботи.
- **Актуальність роботи** зумовлює поширення підходів до цієї проблеми на всіх рівнях життя, як від буденного до політичного. Темі інклюзивної чи гендерно-нейтральної мови присвячено безліч статей. Крім того, проблема вивчення гендерно-обумовлених стереотипів активно розробляється зарубіжними дослідниками тільки останні два десятки років, як правило, на основі міждисциплінарного підходу (Ш. Берн, Р. Фоулер, Х. Л. Гершуні, Р. А. Хадсон, Д. Лакофф, М. Р. МакМінн, У. М. Квастхофф, Д. Таннен, Д. М. Траут, Я. Л. Хаффман, С. Тренхолм, В. Т. де Манцилас).

- **Мета дослідження** полягає в спробі проведення комплексного аналізу лінгвістичних особливостей інклюзивної чи гендерно-нейтральної мови на прикладах висловлювань німецьких політиків.
- **Об’єктом** дослідження є інклюзивна чи гендерно-нейтральна лексика.
- **Предметом** дослідження є інклюзивна чи гендерно-нейтральна мова на прикладах висловлювань німецьких політиків.
- Досягнення вищезазначеної мети передбачає вирішення таких конкретних **завдань**:
- – обґрунтувати питання гендерної нейтральності в лінгвістичному аспекті;
- – проаналізувати фемінізацію як спосіб досягнення гендерної інклюзивності викладу;
- – дослідити структурну специфіку інклюзивної лексики у мові політиків;
- – розглянути семантичні особливості гендерно-нейтральної лексики.

- **Матеріалом дослідження** послугували німецькомовні текстові фрагменти з публіцистичного/політичного дискурсу які містять гендерно-нейтральні висловлювання німецьких політиків.

- Для досягнення поставленої мети були використані наступні **методи дослідження**:

– зіставний метод, що полягає у співвіднесенні словотвірних та семантичних можливостей гендерно-нейтральної лексики німецької мови;

– контекстуально-інтерпретаційний, що полягає у з’ясуванні специфіки значення слів та словосполучень у політичному тексті;

– описовий, за допомогою якого було обґрунтовано використання певного слова або словосполучення.

Практична цінність роботи полягає в можливості застосування основних положень і результатів дослідження при викладанні базових теоретичних та практичних курсів навчання іноземній мові, а саме під час вивчення курсу загального мовознавства.

- **Апробації** участь у III Міжнародній науково-практичній конференції “SCIENTIFIC PROGRESS: INNOVATIONS, ACHIEVEMENTS AND PROSPECTS”, 4-6.12.2022 Мюнхен, Німеччина, опубліковані тези.

- **Структура роботи**. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури, переліку джерел ілюстративного матеріалу, додатків.
- У **вступі** обґрунтовано актуальність теми роботи, визначено об’єкт і предмет дослідження, сформульовано його мету та завдання, схарактеризовано джерела добору фактичного матеріалу та дослідницькі методи, розкрито практичну цінність роботи.
- У **першому розділі** окреслено наукові підходи до вивчення гендерно-нейтральної лексики у мовознавстві.
- У **другому розділі** проаналізовано структурно-семантичні особливості німецькомовних гендерно-нейтральних одиниць у політичному дискурсі.
- У **висновках** коротко викладено основні результати дослідження.

- Питання гендерної нейтральності мови є широкопоширеним сьогодні, проте не всі мови пристосовані до цього. Не менш важливим є питання гендеру та фемінізації, які сприяли створенню гендерної лінгвістики. Гендерний підхід у текстах чи висловлюваннях можна помітити на різних рівнях соціального життя.
- Уникання гендерно маркованої лексики пов’язане з нейтральністю викладу як ключовою стилістичною рисою політичних текстів. Небажане гендерне забарвлення може викликати асоціації дискримінації та зашкодити інклюзивності тексту. Оскільки фемінізація як спосіб досягнення гендерної інклюзивності викладу може заважати розумінню текста, а уникнення гендерно маркованої лексики не завжди є можливим, то ми торкаємося не лише проблеми забезпечення гендерної нейтральності, але й питання забезпечення балансу в збереженні гендерного забарвлення тексту.

- Загалом проведений теоретичний огляд дозволив виявити відсутність єдиного розуміння поняття «гендер», що іноді призводить до термінологічної плутанини. Для одних авторів це суто граматичне явище, для інших – біологічне та/або соціальне. В результаті, роботи, в назвах яких присутній цей корінь, вражають різноплановістю. Отже, на наш погляд, гендерний чинник у лінгвістиці правомірно вважати багатостороннім явищем.

- Нейтральна лексика, тобто слова й словосполучення, що не мають стилістично емоційного, експресивного забарвлення, сприяє інклюзивності викладу. Гендерно марковані слова, тобто слова, які через свій граматичний рід або етимологію, що викликає гендерно специфічні асоціації, акцентують увагу реципієнта на гендерному аспекті викладу, роблять певні твердження орієнтованими на чоловічу або жіночу стать.

- Високий рівень гендерного забарвлення політичного тексту може зашкодити його інклюзивності, мати дискримінаційний характер відносно реципієнта тексту залежно від його статі. З метою уникнення небажаного забарвлення політичних текстів, необхідно використовувати гендерно нейтральну лексику, яка може вживатися представниками обох статей.

- Як бачимо, гендерно нейтральна мова становить рівноправну, інклюзивну та гендерно справедливу мову. Її використання спрямоване на уникнення упереджень, дискримінації та гендерних стереотипів під час досягнення соціальних змін і гендерної рівності.
- Ми також дійшли висновку про те, що гендерно-нейтральна лексика поступово стає нормою в сучасній німецькій мові.
- Оскільки практики, що становлять переважаючу маскулінність, змінюються в залежності від часу та соціального контексту, а те, що потрібно для набуття статусу загальної (заснованої на закономірностях) моделі також змінюється, стають мінливими і форми вираження чоловічого образу. Така зміна сфер у німецькомовних країнах призводить до часткової відмови від традиційних уявлень та формування нових цінностей. Це, у свою чергу, супроводжується мовними змінами, що переважно зачіпають категорію роду та номінативну систему.

- Підбиваючи підсумок, можемо з впевненістю стверджувати, що стратегія нейтралізації у німецькомовному політичному дискурсі є однією із найпоширеніших методів актуалізації, оскільки вона повністю виключає гендерну специфікацію лексем та сприяє усуненню гендерної асиметрії в мові.

- Для вирішення питання лінгвістичного сексизму мови необхідно пройти дві стадії. Першою є політика гендерної інклюзивності (фемінізація), а другою – стадія гендерної нейтральності. Німецька мова, зокрема у галузі політики, пройшла епоху фемінізації і на даний момент вступає до стадії гендерної нейтральності. Уникнення гендерної асиметрії в німецькомовному політичному дискурсі можливе при фемінізації мови та дотриманні принципів гендерної нейтральності. Перспективою подальшого дослідження є аналіз гендерно-нейтральних мовних структур в інтернет-просторі та за його межами, аналіз перспективи їх закріплення в мовній нормі.